

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Conceptnota lozing bedrijfsafvalwater in drinkwaterwingebieden

Samenvatting

Om de veiligheid en betrouwbaarheid van ons drinkwater te blijven waarborgen, willen we mogelijke verontreinigingen via de lozing van bedrijfsafvalwater sneller opsporen én vermijden dat gevaarlijke stoffen zonder indelingscriterium worden geloosd in concentraties die een risico vormen voor drinkwaterwinningen uit oppervlaktewater. Tegelijkertijd willen we bedrijven die met deze problematiek worden geconfronteerd rechtszekerheid bieden.

Daarom wordt voorgesteld een VLAREM-besluit uit te werken rond vier krachtlijnen: inventarisatie- en rapporteringsplicht in waterwingebieden, invoering van milieurichtwaarden (MRW), een proactiever vergunningenkader en praktische richtlijnen voor MRW-afleiding met overgangstermijnen.

1. SITUERING

In Vlaanderen worden steeds vaker sporen van gevaarlijke stoffen teruggevonden in bronnen voor drinkwaterproductie. Deze vaststelling is het gevolg van de verhoogde aandacht voor gevaarlijke stoffen, verfijnde analysetechnieken en de toename aan meetgegevens. Daardoor kunnen vandaag ook zeer lage concentraties van gevaarlijke stoffen worden opgespoord, waaronder stoffen die via bedrijfsafvalwater in het milieu terechtkomen. Twee relevante voorbeelden hierbij zijn PFAS en triazolen.

Om de veiligheid en betrouwbaarheid van drinkwater te blijven garanderen, zijn aanvullende maatregelen nodig die mogelijke verontreinigingen sneller in kaart brengen én voorkomen dat ze geloosd worden in concentraties die een risico kunnen vormen voor het drinkwater. Dit moet zorgen voor een blijvende doeltreffende bescherming van onze drinkwaterbronnen. Zo bouwen we stap voor stap aan een betere bescherming van onze drinkwaterbronnen tegen verontreiniging door bedrijfsafvalwater.

Vandaag wordt getracht om via bijzondere voorwaarden deze problematiek te ondervangen. Via de voorgestelde aanpak wordt getracht om uniformiteit te krijgen. Bedrijven die de bijzondere voorwaarde reeds opgelegd kregen, kunnen zoals opgenomen in de wetgeving, initiatief nemen om ze te schrappen.

We stellen dan ook voor een **VLAREM-besluit voor te bereiden** voor het lozen van gevaarlijke stoffen, op basis van onderstaande krachtlijnen.

- **Inventarisatieplicht en actieve rapporteringsplicht in drinkwaterwingebieden**
- **Introductie van milieurichtwaarden (MRW)**
- **Meer pro-activiteit via een aangepast vergunningen kader**
- **Praktische richtlijnen MRW-afleiding en overgangstermijn**

Het voorstel vertrekt vanuit de volgende definities:

Indelingscriterium (IC) = deze zijn gebaseerd op de milieukwaliteitsnormen voortvloeiend uit verplichtingen in de Europese Kaderrichtlijn Water en gepaard gaand met de nodige Europese rapporteringsverplichtingen. Ze worden verankerd in VLAREM II. Daarbij worden op Europees niveau vastgelegde MKN voor nieuwe parameters niet vroeger ingevoerd dan voorzien op Europees niveau.

Milieurichtwaarde (MRW)) = NIEUW = veiligheidswaarde ter bescherming van drinkwater of mens en milieu (vb. voor stoffen in de context van een punt of diffuse lozing die (nog) geen opstelling van een milieukwaliteitsnorm conform de Europese Kaderrichtlijn Water vereisen):

- MRW- basis: veiligheidswaarde ter bescherming van mens en milieu;
- MRW- drinkwater: veiligheidswaarde ter bescherming van drinkwater

Rapportagegrens (RG) = (maximale) waarde beneden dewelke een component als niet kwantificeerbaar ('<') kan worden gerapporteerd door een erkend labo bij gebruik van een door de overheid gevalideerde meetmethode. Deze bedraagt minimaal de bepalingsgrens. RG zijn dus gelinkt aan een door de overheid gevalideerde meetmethode die wordt bepaald in de WAC. Ook de RG worden verankerd in de WAC en bijkomend in VLAREM II.

Bepalingsgrens (BG) = de laagste concentratie die kan gekwantificeerd worden door een labo door gebruik van een gevalideerde kwantitatieve meetmethode.

De IC, MRW, RG en BG kunnen wijzigingen op basis van nieuwe inzichten of nieuwere of betere meetmethodes.

Bij de uitwerking van het besluit zal er juridisch onderzocht worden of voor stoffen waarvoor geen IC of MRW is, de mogelijkheid bestaat om in het kader van de vergunning te verwijzen naar art. 4 van bijlage 4.2.5.2 van Vlarem II zodat naast de WAC ook andere gevalideerde meetmethodes kunnen worden toegepast voor een éénduidige bepaling van RG en/of BG. Uiteraard kunnen enkel deze meetmethodes gebruikt worden die representatief zijn en die leiden tot kwantificeerbare resultaten.

2. HUIDIGE AANPAK

Bedrijven moeten bij het aanvragen van een vergunning de karakteristieken van het geloosde bedrijfsafvalwater vermelden en lozingsnormen aanvragen voor gevaarlijke stoffen in hun bedrijfsafvalwater. Dit op basis van de kennis van hun productieproces.

Wanneer er naderhand (bijkomende) risico's voor mens of milieu vastgesteld worden, kan de overheid bestaande lozingsvergunningen bijsturen. Bedrijven kunnen aangemaand worden door de toezichthouder om voor extra stoffen een vergunning aan te vragen.

In de huidige situatie wordt er vooral gekeken naar stoffen waarvoor reeds een milieukwaliteitsnorm beschikbaar is. Hoewel het aantal genormeerde stoffen reeds groot is en verder toeneemt vanuit het EU-beleid, blijven er gelet op het enorm aantal aan stoffen die in bedrijfsprocessen gebruikt kunnen worden leemtes die aanleiding kunnen geven tot onaanvaardbaar risico's voor de drinkwatervoorziening en de gezondheid van mens en milieu.

3. TOEKOMSTIGE AANPAK IN DRINKWATERWINGEBIEDEN

A. Werkingsprincipe

Om meer zekerheid te bieden dat onze drinkwatervoorziening en ons leefmilieu in het algemeen afdoende beschermd wordt, wordt er voorgesteld om concreet op onderstaande sporen te werken voor stoffen waarvoor er nog geen IC bestaat. Inventarisatie/registratie en milieurichtwaarden die sturend werken naar de lozingsvergunning toe, staan hierbij centraal:

- Een 'bottom up'-benadering waarbij we bedrijven stimuleren om proactief te handelen. Bedrijven kennen hun productieprocessen het best. Bedrijven die lozen in drinkwaterwingebied uit oppervlaktewater worden verplicht om binnen een overgangstermijn de op hun productieproces betrekking hebbende meetbare gevaarlijke stoffen in het effluent actief te inventariseren en te rapporteren aan de Vlaamse Overheid (VMM als bevoegde entiteit drinkwater cf. BVR 20 jan 2023) en deze inventarisatie actueel te houden. De rapportage- en bepalingsgrens bepalen of een stof meetbaar is en dient te worden opgenomen in de inventaris. De stoffen die geloosd worden boven deze grenswaarden, worden relevant geacht, tenzij ze onder de veilig geachte concentratie (MRW) blijven.
- Een 'top down'-benadering waarbij de Vlaamse overheid zelf voor nieuw opduikende verontreinigende stoffen milieurichtwaarden (MRW) afleidt die ontsloten worden naar de bedrijven toe. Hierbij wordt in het bijzonder rekening gehouden met de resultaten van de risico-gebaseerde monitoringsprogramma's van de waterbedrijven. Samen met de afleiding van de MRW, evalueert de Vlaamse Overheid ook de meetmethode. Het principe is dat de stoffen aan de vastgelegde MRW op een betrouwbare manier meetbaar en kwantificeerbaar moeten zijn, dat de meetonzekerheid wordt vastgelegd, en dat er minstens 2 labo's vergeleken worden. Deze meetbaarheid is van toepassing op zowel drinkwater als afvalwater. Daarbij zetten we in op een gebiedsspecifieke en kostenefficiënte risicogebaseerde aanpak, die een werkbaar evenwicht vormt tussen bescherming van mens en milieu, bescherming van strategische sectoren, milieuwinst en maatschappelijk verantwoorde uitgaven.

De MRW-drinkwater (DW) vertrekt vanuit de in drinkwater accepteerbare en veilige concentratie van de stof en houdt rekening met een verwijderingsefficiëntie van de stof bij het innamepunt. Een

drinkwater-MRW wordt afgeleid door VMM in overleg met het Departement Zorg en de drinkwaterbedrijven.

Een basis-MRW wordt afgeleid door VITO in opdracht van de VMM. Bedrijven kunnen ook het initiatief nemen voor de afleiding van een basis -MRW. Deze zal nadien gevalideerd worden door de overheid. De volledige lijst van MRW zal na goedkeuring beschikbaar worden gesteld via een MB.

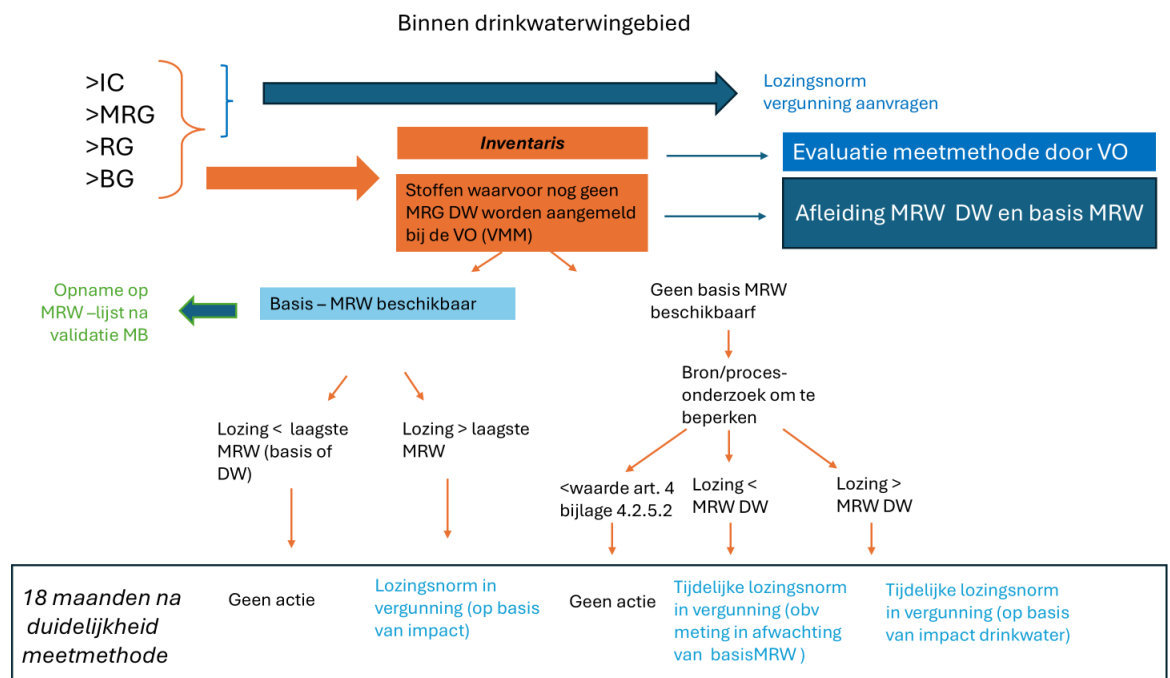
In het geval van een lozing waarvoor een IC of een basis-MRW ter beschikking is, wordt de huidige procedure gevolgd. In het geval er geen lozing is boven de MRW, is er door het bedrijf geen verdere actie vereist en biedt de aftoetsing aan de MRW rechtszekerheid voor het bedrijf.

In geval van een lozing van een stof zonder IC of een basis-MRW, zal de inventaris de aanleiding zijn om na te gaan of een lozingsvergunning noodzakelijk is en wat de voorwaarden zijn. In de inventaris worden de stoffen opgenomen die relevant zijn voor hun productieproces of waar de relevantie ontdekt is als gevolg van een bronnenonderzoek. Voor deze vastgestelde stoffen zal steeds een basis-MRW en een MRW drinkwater worden afgeleid en zal een meetmethode conform art.4 van bijlage 4.2.5.2 van Vlarem II worden vastgelegd (zie top-down benadering).

Van zodra de meetmethode is gevalideerd, beschikt het bedrijf over een periode van 18 maanden om te beschikken over een aangepaste lozingsvergunning. De normering in de vergunning is in optimale omstandigheden gebaseerd op de ter beschikking zijnde basis-MRW. Is die nog niet ter beschikking dan wordt een tijdelijke lozingsnorm opgenomen.

De lozingsnormen worden bepaald op basis van de effectieve impact en houden rekening met de stand van de techniek.

B. Procesflow

4. TOEKOMSTIGE AANPAK BUITEN DRINKWATERWINGEBIEDEN

A. Werkingsprincipe

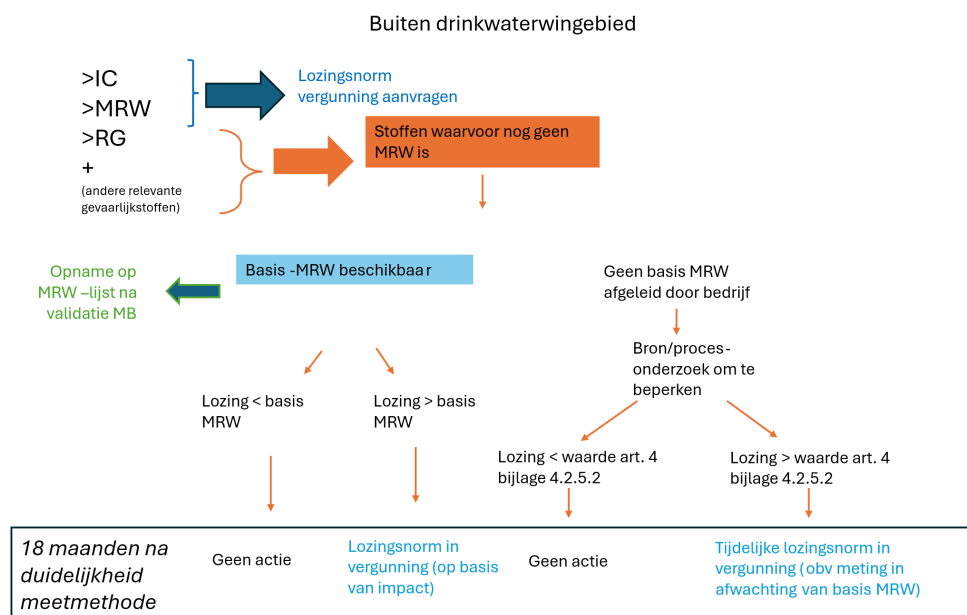
Er wordt voorgesteld om het huidige beleid te verduidelijken en formaliseren, wat zorgt voor meer rechtszekerheid zowel voor bedrijven als voor de vergunningverlenende overheid.

- Voor stoffen waarvoor er geen Indelingscriterium is, wordt getoetst aan de milieuriichtwaarden (basis-MRW = veiligheidswaarde ter bescherming van mens en milieu).
- Als ook die ontbreekt wordt getoetst aan de rapportagegrens in afwachting van het vaststellen van een MRW. Voor andere gevaarlijke stoffen uit het productieproces geldt de regelgeving zoals deze op vandaag reeds het geval is.

Dit komt neer op het bestendigen van het huidige beleid, maar doordat de MRW nu geformaliseerd worden, biedt dit meer rechtszekerheid voor bedrijven en voor overheid. Bedoeling is dat er voor zoveel mogelijk stoffen een MRW zal afgeleid worden door de overheid of mogelijks ook op aangeven van de industrie, zodat meetbaarheid slechts als vangnet fungeert voor stoffen waarvoor MRW nog niet gekend is. De volledige lijst van MRW zal na goedkeuring beschikbaar worden gesteld via een MB. In tegenstelling tot de drinkwaterwingebieden vragen we buiten de drinkwaterwingebieden geen uitgebreide inventaris, noch actieve rapportage of extra's t.o.v. de huidige manier van werken. Bedrijven moeten, zoals nu reeds voorzien, bij het aanvragen van een vergunning wel de karakteristieken van het geloosde bedrijfsafvalwater vermelden, en lozingsnormen aanvragen voor gevaarlijke stoffen in hun bedrijfsafvalwater op basis van de kennis van het productieproces. Deze verplichting is steeds geldig ook als er nog geen IC, MRW of RG ter beschikking is. Dit verklaart de toevoeging (andere relevante gevaarlijke stoffen) in onderstaand schema.

Door voormelde ingrepen bieden we wel een robuuster juridisch kader met dus een betere juridische bescherming. Daarbij zetten we in op een gebiedsspecifieke en kostenefficiënte risicogebaseerde aanpak, die een werkbaar evenwicht vormt tussen bescherming van mens en milieu, bescherming van strategische sectoren, milieuwinst en maatschappelijk verantwoorde uitgaven.

B. Procesflow

5. VERDER TRAJECT

De Vlaamse Regering:

1° erkent het belang van een aanvullend en verduidelijkend regelgevend kader voor de lozing van gevaarlijke stoffen zonder indelingscriterium in drinkwaterwingebieden en andere gebieden

2° verzoekt de minister van Omgeving om een VLAREM-besluit uit te werken op basis van vermelde principes in deze conceptnota en dit ontwerpbesluit voor principiële goedkeuring voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Vlaams minister van Omgeving en Landbouw

Jo Brouns